

Marże stosowane w transakcjach walutowych z klientami indywidualnymi przez wybrane banki działające w Polsce w latach 2009–2016

Michał Grudziński*

Streszczenie: Głównym celem badania była ocena wysokości marż stosowanych przez wybrane banki w transakcjach walutowych z klientami indywidualnymi. Badanie przeprowadzono na grupie 8 wybranych banków działających w Polsce w latach 2009–2016. Przedmiot badania stanowiły marże walutowe stosowane przez badane banki na kursach franka szwajcarskiego, dolara amerykańskiego i euro w transakcjach walutowych z klientami indywidualnymi. Do analizy zebranych danych wykorzystano metody statystyczne, w tym w szczególności metody statystyki opisowej. Uzyskane wyniki wskazują, że w latach 2009–2014 nastąpił wzrost marż stosowanych na wszystkich badanych kursach walut, natomiast od 2015 roku można było zaobserwować zmniejszenie się marży stosowanej na kursie franka szwajcarskiego przy jednoczesnym dalszym wzroście marż stosowanych na kursach dolara amerykańskiego i euro. Przeprowadzone badanie ma charakter pilotażowy i stanowi punkt wyjścia do dalszych, szerszych analiz dotyczących przyczyn i kierunków zmian marż i spreadów walutowych stosowanych przez polskie banki.

Słowa kluczowe: kształtowanie kursu walutowego, kurs walutowy, banki

Wprowadzenie

Marże stosowane w transakcjach walutowych z klientami indywidualnymi przez działające w Polsce banki od wielu lat wzbudzają wiele kontrowersji. Problem ten dotyczy zwłaszcza kredytobiorców posiadających szeroko rozumiane kredyty walutowe we franku szwajcarskim. Niekorzystne z ich punktu widzenia zmiany, jakie zaszły na rynku walutowym w latach 2008–2015 nie tylko doprowadziły do trudności związanych obsługą wspomnianych kredytów, ale również uświadomiły kredytobiorcom ryzyko, jakie podjęli zaciągając tego rodzaju zobowiązania. Efektem tego były liczne spory między bankami a kredytobiorcami, które niejednokrotnie swój finał znalazły na sali sądowej (Lackoroński, 2015). Jednym z kluczowych problemów podnoszonych przez kredytobiorców jest właśnie kwestia wysokości marż i spreadów walutowych stosowanych przez banki przy rozliczaniu spłacanych w złotówkach rat kapitałowo-odsetkowych (Kalinowski, 2011). Głównym celem badania, którego wyniki zaprezentowano w niniejszym artykule, jest ocena wysokości marż

* dr Michał Grudziński, Uniwersytet Szczeciński, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Instytut Zarządzania i Inwestycji, Katedra Inwestycji i Wyceny Przedsiębiorstw, ul. Mickiewicza 69, p. 15, 71-307 Szczecin, e-mail: michal.grudzinski@usz.edu.pl.

stosowanych przez wybrane banki w transakcjach walutowych z klientami indywidualnymi w latach 2009–2016. W badaniu uwzględniono kursy dolara amerykańskiego, franka szwajcarskiego i euro stosowane przez 8 wybranych banków działających w Polsce. Przeprowadzone badanie ma charakter pilotażowy i stanowi punkt wyjścia do dalszych, szerszych badań na temat przyczyn i kierunków zmian marż i spreadów walutowych stosowanych przez działające w Polsce banki.

1. Uwarunkowania problemu marż i spreadów walutowych w Polsce

Wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej nastąpił dynamiczny rozwój rynku budownictwa mieszkaniowego. Istotną rolę, w tym procesie odegrał sektor bankowy oferując szeroką gamę kredytów hipotecznych (Grzelec, 2007; Główka, 2010; Krysiak, 2010; Łaszek, 2013). Wielu kredytobiorców świadomie lub skuszonych perspektywą niższej raty zdecydowało się skorzystać z kredytów walutowych, w szczególności we frankach szwajcarskich (Buszko, 2013; Kowalewska, 2016). Atrakcyjne oprocentowanie tego rodzaju kredytów przesłoniło klientom banków ryzyko wynikające z wahań kursowych (Laudańska-Trynka, 2016). Wspomniane ryzyko po raz pierwszy zaczęło działać na niekorzyść kredytobiorców w drugiej połowie 2008 roku. Było to efektem panującego, w tym okresie światowego kryzysu finansowego (Jurowski, Zegadło, 2009; Ziemiecki, 2010; Sznuke 2011; Jurowska, Owsiak, 2011). Gwałtowne załamanie się kursu złotego doprowadziło do odczuwalnego wzrostu wydatków związanych z obsługą rat kapitałowo-odsetkowych. Dodatkowo zmiana uległa również wartość realnego zadłużenia, a tym samym stosunek wartości udzielonego kredytu do wartości nieruchomości stanowiącej jego zabezpieczenie (Dygas, 2012; Jasiniak, Pastusiak, 2016; Jagoda, Kryska, 2016). Sytuację kredytobiorców posiadających kredyty we frankach szwajcarskich pogorszyły dalsze gwałtowne wzrosty kursu tej waluty w latach 2011 i 2015 (Bukietyńska, Czekala, 2016; Gruszczyński, Dąbrowska-Gruszczyńska 2016; Shah, 2015; Bernholz, 2015; Hanke, Poulsen, Weissensteiner, 2015).

Jak wspomniano we wstępie, niekorzystne z punktu widzenia kredytobiorców zmiany, jakie zaszły na rynku walutowym w latach 2008–2015 nie tylko doprowadziły do trudności związanych z obsługą szeroko rozumianych kredytów walutowych, ale również uświadomiły kredytobiorcom ryzyko, jakie podjęli podpisując tego rodzaju umowy (Kłopotek, 2015). Doprowadziło to do licznych sporów między bankami, a kredytobiorcami, które niejednokrotnie swój finał znalazły na sali sądowej (Lackoroński, 2015). Jednym z kluczowych problemów podnoszonych przez kredytobiorców jest kwestia wysokości marż i spreadów walutowych stosowanych przez banki przy rozliczaniu spłacanych w złotówkach rat kapitałowo-odsetkowych (Kalinowski, 2011).

Problem ten był na tyle istotny, że w 2011 roku został dostrzeżony przez ustawodawcę. W efekcie tego w dniu 26 sierpnia 2011 roku weszła w życie tzw. „ustawa antyspreadowa” (ustawa, 2011), która ma zastosowanie do kredytów walutowych, zaciągniętych zarówno na

cele mieszkaniowe, konsumpcyjne, jak i gospodarcze, w tym na finansowanie budownictwa mieszkaniowego. Wspomniana ustawa nałożyła na banki obowiązek:

- a) umożliwienia klientom, bez dodatkowych opłat, spłaty wyżej wymienionych kredytów, bezpośrednio w walucie, w której kredyt został udzielony;
- b) uregulowania w umowie kredytu szczegółowych zasad określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego wyliczana jest kwota kredytu, jego transze, raty kapitałowo-odsetkowe oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu.

Jak wskazuje M. Buszko, wprowadzenie ustawy antyspreadowej nie spowodowało znaczącego i widocznego z punktu widzenia całego systemu finansowego obniżenia spreadów walutowych stosowanych przez banki. Zdaniem wspomnianego Autora, wynikało to z braku dostatecznie rozwiniętej struktury pozabankowego rynku walutowego dostępnego dla klientów indywidualnych (Buszko, 2011).

W styczniu 2015 roku po kolejnym istotnym wzroście kursu franka szwajcarskiego próbę rozwiązania problemu kredytów walutowych podjął Związek Banków Polskich (ZBP) (Stanowisko..., 2015). Wśród najważniejszych propozycji przedstawionego pakietu pomocowego, roboczo nazywanego „sześciopakiem ZBP”, znalazły się m.in.:

- istotne zmniejszenie na najbliższe 6 miesięcy tzw. spreadu walutowego, co skutkować będzie odczuwalnym zmniejszeniem wysokości płaconych przez klientów rat kredytowych,
- rezygnację z żądania nowego zabezpieczenia oraz ubezpieczenia kredytu wobec kredytobiorców terminowo spłacających raty kredytowe,
- umożliwienie kredytobiorcom zamiany waluty kredytu z CHF na PLN po kursie równym średniemu kursowi NBP.

W marcu 2015 roku decyzję o wdrożeniu pełnego pakietu propozycji rekomendowanych przez ZBP podjęło 11 banków (BGŻ, BNP Paribas, BPH, BZ WBK, Deutsche Bank, Getin Noble Bank, Millennium Bank, mBank, PKO BP, Raiffeisen Bank, Santander Consumer Bank). W maju 2015 roku banki zadeklarowały przyjęcie drugiego pakietu pomocowego, którego elementem było m.in. wydłużenie okresu funkcjonowania pierwszego pakietu do końca 2015 roku (Deklaracja..., 2015).

W trakcie 2015 roku pojawiły się również inne alternatywne propozycje rozwiązania problemu kredytobiorców posiadających kredyty we frankach szwajcarskich. Ich autorami byli Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego (KNF) – Andrzej Jakubiak oraz Prezydent RP Bronisław Komorowski (Śleszyński, 2016). Wymienione projekty nie zostały jednak ostatecznie zrealizowane.

2. Metodyka badania

Jak wspomniano na wstępie, głównym celem badania była ocena wysokości marż stosowanych przez wybrane banki w transakcjach walutowych z klientami indywidualnymi

w latach 2009–2016. Zakres podmiotowy badania obejmował wybranych 8 banków działających w Polsce (por. tab. 1).

Tabela 1

Wykaz banków objętych badaniem

Lp.	Skrót	Nazwa banku
1.	Alior Bank	Alior Bank SA
2.	Bank BPH	Bank BPH SA
3.	Deutsche BP	Deutsche Bank Polska SA
4.	mBank	mBank
5.	Millennium	Bank Millennium SA
6.	Pekao SA	Bank Polska Kasa Opieki SA
7.	PKO BP SA	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski SA
8.	BZ WBK	Bank Zachodni WBK SA

Źródło: opracowanie własne.

Zakres przedmiotowy badania obejmował marże walutowe stosowane przez badane banki na kursach franka szwajcarskiego, dolara amerykańskiego i euro w transakcjach walutowych z klientami indywidualnymi. Marża walutowa jest definiowana jako różnica pomiędzy kursem obowiązującym na międzybankowym hurtowym rynku w walutowym, a kursem stosowanym przez dany bank w do rozliczania transakcji walutowych z klientami indywidualnymi. W przypadku kursu sprzedaży marża banku jest dodawana do kursu obowiązującego na międzybankowym hurtowym rynku wymiany, natomiast w przypadku kursu kupna marża jest odejmowana od kursu obowiązującego na tym rynku. Wykaz podstawowych zmiennych użytych w badaniu przedstawiono tabeli 2.

Tabela 2

Opis wybranych zmiennych zastosowanych w badaniu

Nr	Nazwa	Opis
1	2	3
1.	date	data publikacji kursu
2.	year	rok publikacji kursu
3.	bank	nazwa banku
4.	country	kraj waluty
5.	symb	symbol waluty
6.	fc_buy	kurs kupna dewiz
7.	fc_sell	kurs sprzedaży dewiz
8.	tab_des	opis tabeli kursów banku
9.	tab_date	data publikacji tabeli banku
10.	tab_time	godzina publikacji tabeli banku
11.	tab_number	numer tabeli banku opublikowanej danego dnia (im niższy tym później opublikowana)
12.	publ_date_NBP	data obowiązywania kursu w NBP

1	2	3
13.	tab_date_NBP	data tabeli NBP
14.	NBP_buy	kurs kupna NBP
15.	NBP_sell	kurs sprzedaży NBP
16.	fc_b_margin (%)	marża na kursie kupna dewiz
17.	fc_s_margin (%)	marże na kursie sprzedaży dewiz

Źródło: opracowanie własne.

Na potrzeby prowadzonego badania do wyznaczenia wartości marż stosowanych przez badane banki jako aproksymację kursów obowiązujących na rynku międzybankowym przyjęto kurs kupna i sprzedaży publikowane przez Narodowy Bank Polski (NBP) w tabeli C. Wysokość marży na kursie kupna dewiz przez banki ustalono za pomocą wzoru:

$$fc_b_margin(\%)_{\text{bank, date, symb}} = \frac{(NBP_buy_{\text{tab_date_NBP, symb}} - fc_buy_{\text{bank, date, symb}})}{NBP_buy_{\text{tab_date_NBP, symb}}}$$

Natomiast wysokość marży na kursie sprzedaży dewiz ustalono za pomocą wzoru:

$$fc_s_margin(\%)_{\text{bank, date, symb}} = \frac{(fc_sell_{\text{bank, date, symb}} - NBP_sell_{\text{tab_date_NBP, symb}})}{NBP_sell_{\text{tab_date_NBP, symb}}}$$

Wartość kursów kupna i sprzedaży dla poszczególnych z tabel kursowych stosowanych przez poszczególne banki zebranych i opublikowanych na stronie internetowej: www.money.pl. Badaniem objęto wyłącznie kurs kupna i sprzedaży dewiz (w badaniu nie uwzględniono kursów kupna i sprzedaży pieniądza). W przypadku, gdy danego dnia badany bank opublikował więcej, niż jedną tabelę kursów, do badania przyjęto tabelę opublikowaną najpóźniej. Celem tego było zapewnienie porównywalności danych, ponieważ kursy publikowane

Tabela 3

Łączna liczba analizowanych obserwacji dotyczących kursów walutowych badanych w latach 2009–2016

Lp.	Nazwa banku	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Razem
1.	Alior Bank	b.d.	408	1 089	1 089	1 082	1 090	1 099	1 085	6 942
2.	Bank BPH	765	642	756	753	750	753	759	645	5 823
3.	Deutsche BP	747	612	756	744	750	552	741	465	5 367
4.	mBank	b.d.	285	738	753	741	753	716	744	4 730
5.	Millennium	765	720	756	753	723	576	759	756	5 808
6.	Pekao SA	153	150	159	381	561	582	498	294	2 778
7.	PKO BP SA	765	765	756	738	750	750	762	404	5 690
8.	BZ WBK	765	765	756	753	750	753	663	753	5 958
9.	Razem	3 960	4 347	5 766	5 964	6 107	5 809	5 997	5 146	43 096

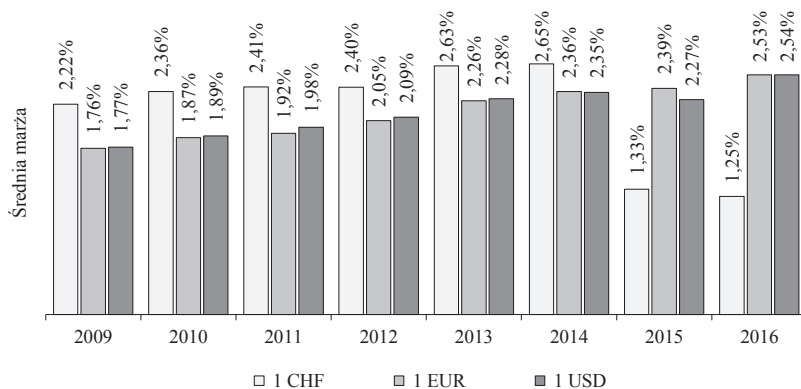
Źródło: opracowanie własne.

przez NBP w tabeli C są ustalane na podstawie informacji zebranych pomiędzy godziną 16:00 i 16:05. Łączną liczbę uwzględnionych w badaniu obserwacji dotyczących kursów walutowych dla poszczególnych banków bez podziału na waluty przedstawiono w tabeli 3.

Do analizy zebranych danych wykorzystano metody statystyczne, w tym w szczególności metody statystyki opisowej (średnią, odchylenie standardowe, medianę). Do przeprowadzenia obliczeń wykorzystano program Statistica.

3. Wysokość marż walutowych w wybranych bankach w latach 2009–2016 – wyniki badania

Wysokość marż stosowanych w badanych bankach w transakcjach walutowych zawieranych z klientami indywidualnymi w przypadku wszystkich walut rosła do 2014 roku. W kolejnych okresach można było zaobserwować zmniejszenie się marży stosowanej na kursie franka szwajcarskiego przy jednoczesnym dalszym wzroście marż stosowanych na kursach dolara amerykańskiego i euro. Warto zauważyć, że na przestrzeni lat 2009–2014 średnia wysokość marży stosowanej na kursie sprzedaży franka szwajcarskiego była zauważalnie wyższa od średniej wysokości marż stosowanych na kursach sprzedaży dolara amerykańskiego i euro (por. rys. 1).

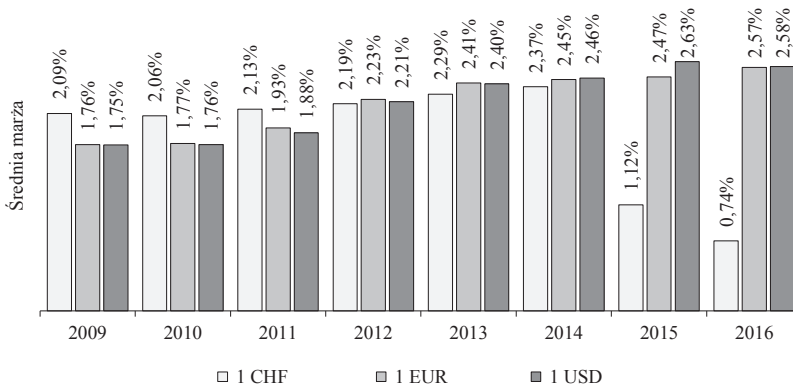

Rysunek 1. Średnia roczna wysokość marż stosowanych na kursach sprzedaży wybranych walut w badanych bankach w odniesieniu do kursu sprzedaży publikowanego przez NBP w tabeli C w latach 2009–2016

Źródło: opracowanie własne.

W latach 2015–2016 doszło do znaczącego obniżenia się średniej rocznej wysokości marż stosowanych przez badane banki na kursie sprzedaży franka szwajcarskiego, przy jednoczesnym dalszym wzroście marż stosowanych na kursach sprzedaży dolara amerykańskiego i euro. Podobną sytuację można było zaobserwować na kursach kupna badanych

walut. W 2016 roku średnia wartość marży na kursie kupna franka szwajcarskiego wynosiła około 0,74%, dla porównania w 2014 roku było blisko 2,5%. W przypadku kursów pozostałych analizowanych walut (euro i dolara amerykańskiego) w całym badanym okresie średnia wartość marż stosowanych przez badane banki systematycznie rosła (por. rys. 2).

Rysunek 2. Średnia roczna wysokość marż stosowanych na kursach kupna wybranych walut w badanych bankach w odniesieniu do kursu kupna publikowanego przez NBP w tabeli C w latach 2009–2016

Źródło: opracowanie własne.

Rozważając potencjalne przyczyny znaczącego obniżenia się marż stosowanych przez badane banki na kursie franka szwajcarskiego w 2015 roku w pierwszej kolejności należałoby wskazać przyjęcie przez grupę 15 działających w Polsce banków pakietu pomocowego zaproponowanego przez Związek Banków Polski (ZBP) określanego mianem tzw. „sześciopaku”. Wskazuje na to m.in. fakt, że w latach 2015–2016 średnia wartość marż stosowanych na kursach pozostałych walut nie uległa obniżeniu. W tym przypadku również udowodnienie tej hipotezy wymagałoby przeprowadzenia dalszych badań przy zastosowaniu bardziej zaawansowanych metod i narzędzi badawczych.

W 2011 roku Maricn Kalinowski zwrócił uwagę na kwestię dużego zróżnicowania spreadów walutowych stosowanych w działających w Polsce bankach. Zdaniem tego autora przyczyną tej sytuacji był brak jakichkolwiek regulacji odnoszących się do tego problemu (Kalinowski, 2011). Ponieważ wartości spreadów i marż są ze sobą powiązane, w badaniu podjęto również ten wątek. Uzyskane wyniki wskazują, że zróżnicowanie wysokości marż stosowanych na kursach badanych walut przez poszczególne banki było umiarkowane. Wyjątek stanowią marże obserwowane na kursie franka szwajcarskiego w latach 2015–2016. Współczynnik zmienności zarówno dla marż obserwowanych na kursie kupna, jak i sprzedaży tej waluty, osiągał w tym okresie bardzo wysokie wartości, a w 2015 roku znacząco przekraczał 100% (por. tab. 4).

Tabela 4

Wartość współczynnika zmienności marż stosowanych na kursie kupna i sprzedaży badanych walut w latach 2009–2016 (%)

Waluta		Współczynnik zmienności marży							
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kurs kupna	CHF/PLN	54	50	39	32	41	38	165	96
	EUR/PLN	47	38	32	26	27	27	29	26
	USD/PLN	54	46	37	29	30	28	71	29
Kurs sprzedaży	CHF/PLN	42	33	35	29	32	28	125	103
	EUR/PLN	45	32	30	27	30	27	29	28
	USD/PLN	53	39	37	32	32	30	72	31

Źródło: opracowanie własne.

Szukając przyczyn dużego zróżnicowania marż stosowanych na kursie franka szwajcarskiego w latach 2015–2016 należy zwrócić uwagę, że badaniem były objęte standardowe tabele kursowe. Tymczasem niektóre z badanych banków po przyjęciu w 2015 roku wspomnianego wcześniej pakietu pomocowego zaproponowanego przez ZBP wprowadziły oddzielnie tabele kursowe z obniżonym spreadem dla obsługi spłat kredytów hipotecznych we franku szwajcarskim, w standardowych tabelach kursowych pozostawiając wysokość spreadu na niezmienionym poziomie. Przykładem takiego banku jest PKO BP. Z informacji dostępnych na stronie internetowej PKO BP wynika jednak, że od 27 stycznia przy obsłudze kredytów hipotecznych udzielonych we franku szwajcarskim bank ten stosował obniżony spread w wysokości 1%. Dla pozostałych transakcji rozliczanych wg standardowych tabel kursowych wysokość spreadu nie uległa zmianie. Potwierdza to przeprowadzone badanie. Wysokość marży w banku PKO BP na kursie franka szwajcarskiego w całym badanym okresie była stabilna i kształtowała się na poziomie około 1,8% (zarówno na kursie kupna, jak i sprzedaży), a na kursach pozostałych walut około 1,5%. Podobne rozwiązanie było stosowane również w Banku Millenium. W przypadku pozostałych badanych banków w latach 2015–2016 obniżeniu uległy marże stosowane na kursie franka szwajcarskiego w standardowych tabelach kursowych. Ponieważ tabele te były objęte badaniem, znalazło to odzwierciedlenie w uzyskanych wynikach (por. tab. 5).

Fakt stosowania przez niektóre banki oddzielnych tabel kursowych dla obsługi kredytów hipotecznych we franku szwajcarskim powinien zostać uwzględniony w dalszych badaniach. Okoliczność ta ma szczególnie znaczenie dla oceny skuteczności działań mających na celu pomoc kredytobiorcom posiadającym kredyty we franku szwajcarskim, w tym wspomnianych wcześniej tzw. „ustawy antyspreadowej” i „sześciopaku” zaproponowanym przez ZBP.

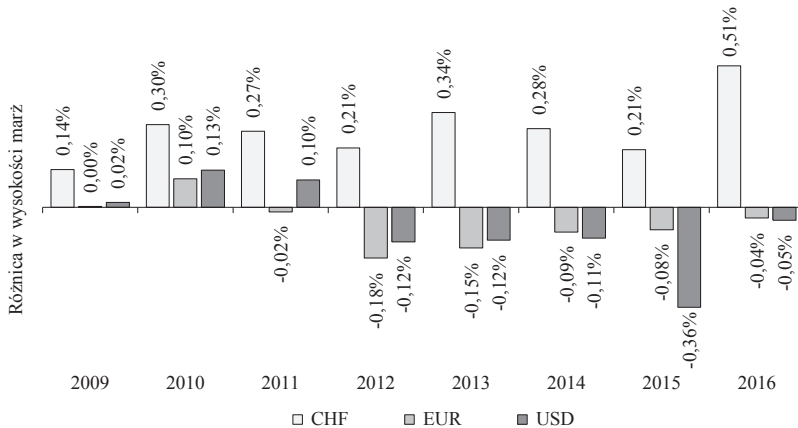
Omawiając uzyskane wyniki badania warto również zauważyć, że w latach 2009–2014 różnice pomiędzy średnią wysokością marż stosowanych na kursie sprzedaży i kupna były

Tabela 5

Średnia roczna wysokość marż stosowana przez wybrane banki na kursie kupna i sprzedaży franka szwajcarskiego w odniesieniu do kursu kupna i sprzedaży publikowanego przez Narodowy Bank Polski w tabeli C w latach 2009–2016 (%)

	Nazwa banku	Wartość marży							
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kurs kupna	Alior Bank	b.d.	2,6	2,6	2,6	3,6	3,6	1,6	1,6
	Bank BPH	1,3	1,3	1,5	2,2	2,2	2,2	0,3	0,3
	Deutsche BP	4,1	4,1	3,5	3,0	2,9	3,0	0,2	0,2
	mBank	b.d.	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	0,5	0,5
	Millennium	1,7	1,5	1,4	1,0	0,4	0,4	0,4	0,4
	Pekao SA	1,2	1,3	1,5	1,9	2,4	2,4	1,5	1,5
	PKO BP SA	1,8	1,9	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8
	BZ WBK	1,9	1,7	1,8	2,3	2,3	2,7	0,1	0,1
Kurs sprzedaży	Alior Bank	b.d.	2,5	2,6	2,6	3,5	3,5	1,6	1,6
	Bank BPH	2,8	2,8	2,6	2,2	2,2	2,2	0,3	0,3
	Deutsche BP	3,0	3,3	3,7	3,2	3,3	3,2	0,4	0,3
	mBank	b.d.	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	0,5	0,5
	Millennium	2,4	2,7	2,8	3,2	3,8	3,8	3,8	3,8
	Pekao SA	1,4	1,4	1,5	2,0	2,4	2,4	1,5	1,4
	PKO BP SA	1,8	1,7	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
	BZ WBK	1,5	1,7	1,7	1,7	1,7	2,3	-0,1	-0,1

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 3. Różnica pomiędzy średnią roczną wysokością marży stosowaną na kursie sprzedaży i kupna wybranych walut w badanych bankach w latach 2009–2016

Źródło: opracowanie własne.

zauważalnie wyższe w przypadku franka szwajcarskiego, niż w przypadku pozostałych walut. Przykładowo w 2016 roku średnia marża stosowana na kursie sprzedaży franka szwajcarskiego była wyższa od średniej marży stosowanej na kursie kupna tej waluty aż o 0,51 p.p. (por. rys. 3).

Potencjalną przyczyną tej sytuacji może być celowe działanie banków nakierowane na poszukiwanie dodatkowych źródeł zysku na udzielanych we wcześniejszych okresach kredytach hipotecznych we franku szwajcarskim. W ich przypadku spłaty dokonywane przez kredytobiorców w polskim złotym są często przeliczane na franki szwajcarskie według kursu sprzedaży. Udowodnienie hipotezy o celowym działaniu banków wymagałoby jednak dodatkowych badań wykraczających poza ramy niniejszego artykułu.

Uwagi końcowe

Głównym celem badania była ocena wysokości marż stosowanych przez wybrane banki w transakcjach walutowych z klientami indywidualnymi. Wyniki badania wskazują, że na przestrzeni lat 2009–2014 średnia wartość marż stosowanych przez 8 badanych banków zarówno na kursie kupna, jak i sprzedaży wszystkich analizowanych walut uległa wzrostowi. W tym samym okresie można było również zauważyć, że średnia wartość marży stosowanej w badanych bankach na kursie sprzedaży franka szwajcarskiego była wyższa od średniej wartości marży obserwowanej na kursie kupna tej waluty. Od 2015 roku można było zaobserwować zmniejszenie się marży stosowanej zarówno na kursie kupna, jak i sprzedaży franka szwajcarskiego przy jednoczesnym dalszym wzroście marż stosowanych na kursach dolara amerykańskiego i euro. Uzyskane wyniki badania nie mogą być uogólniane na wszystkie banki działające w Polsce, wskazują jednak na kilka potencjalnych problemów, które powinny być przedmiotem dalszych analiz. Oczywiście po pierwsze należałoby sprawdzić, czy poczynione obserwacje znajdują potwierdzenie w przypadku objęcia badaniem szerszej grupy banków działających w Polsce. Wątek, który niewątpliwie również zasługuje na uwzględnienie w dalszych badaniach stanowi pytanie, czy i w jakim stopniu na zmiany wysokości marży obserwowanej na kursie franka szwajcarskiego, miały wpływ podejmowane w ostatnich latach działania mające na celu pomoc kredytobiorcom posiadającym kredyty hipoteczne we franku szwajcarskim, takie jak tzw. „ustawa antyspreadowa” i pakiet pomocowy zaproponowany w styczniu 2015 roku przez Związek Banków Polskich. Warto także dokładniej zbadać wątek wspomnianych wcześniej różnic występujących w latach 2009–2014 pomiędzy marżami obserwowanymi na kursie franka szwajcarskiego i pozostałych badanych walut, a także różnic pomiędzy marżą na kursie kupna i sprzedaży franka szwajcarskiego. Rozwiązanie przedstawionych powyżej problemów wymaga jednak bardziej zastosowania zaawansowanych metod badawczych.

Literatura

- Bernholz, P. (2015). The Swiss Experiment: From The Lower Bound To Flexible Exchange Rates. *CATO Journal*, 2 (35), 403.
- Buszko, M. (2013). Ograniczanie wydatków z tytułu spłaty walutowych kredytów mieszkaniowych. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H. Oeconomia*, 3 (47), 77–88.
- Buszko, M. (2011). Zarządzanie kredytowymi ekspozycjami dewizowymi - perspektywa klientów banku. *Acta Universitatis Nicolai Copernici. Zarządzanie*, 38, 7–18.
- Bukietyńska, A., Czekala, M. (2016). Extreme Statistics in the Analysis of the Exchange Rate Volatility of CHF/PLN. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu*, 3 (16), 203–210.
- Dygas, M. (2012). Nabici we franka. *Gazeta Bankowa*, 12, s. 62–67.
- Główka, G. (2009). Instrumenty finansowe a rynek mieszkaniowy. *Problemy Rozwoju Miast*, 3, 11–26.
- Grzelec, K. (2007). Rekomendacja S a rynek kredytów hipotecznych w Polsce. *Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów*, 85, s. 131–145.
- Gruszczyński, M., Dąbrowska-Gruszczyńska, K. (2016). Presja spekulacyjna na kurs waluty kraju pozostającego poza strefą euro na przykładzie EUR/CHF. *Studia Ekonomiczne. Ekonomia*, 8 (305), 7–18.
- Hanke, M., Poulsen, R., Weissensteiner, A. (2015). Where Would the EUR/CHF Exchange Rate be Without the SNB's Minimum Exchange Rate Policy? *Journal of Futures Markets*, 12 (35), 1103–1116.
- Jagoda, R., Kryśka, M. (2016). Koszt kredytów hipotecznych we franku szwajcarskim a ryzyko utraty wypłacalności gospodarstw domowych. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 424, 98–106.
- Jasiniak, M., Pastusiak, R. (2016). Średnie koszty finansowania kredytem hipotecznym w Polsce w latach 1995–2014: Implikacje dla nadzoru bankowego. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 1 (79), 451–463.
- Jurkowska, A., Owsiak, K. (2011). The Economic Crisis and New Regulatory Proposals in the Financial Sphere. *Argumenta Oeconomica Cracoviensia*, 7, 69–95.
- Jurowski, A., Zegadło, P. (2009). Geneza i dotychczasowy przebieg globalnego kryzysu finansowego. *Bezpieczny Bank*, 1 (38), 75–110.
- Kalinowski, M. (2011). Spread walutowy jako element ryzyka walutowego kredytobiorców w Polsce. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Finanse. Rynki finansowe. Ubezpieczenia*, 37, s. 461–472.
- Kłopotek, M. (2015). Wahania kursowe a zadłużenie gospodarstw domowych z tytułu kredytów hipotecznych we franku szwajcarskim. W: T. Galbarczyk, J. Świdorska (red.), *Sektor bankowy wobec wyzwań współczesności* (s. 113–122). Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- Kowalewska, E. (2016). Szczególna rola kredytów mieszkaniowych na rynku usług bankowych. W: E. Kowalewska (red.), *Współczesne problemy bankowości i sektora finansów publicznych. Tom II* (s. 81–96). Szczecin: Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego.
- Krysiak, Z. (2010). Finansowanie nieruchomości zawsze opłacalne. *Bank*, 5, 24–27.
- Lackoroński, B. (2015). Zmiany kursu franka szwajcarskiego a sytuacja prawna kredytobiorców – wybrane zagadnienia. *Zeszyty Prawnicze BAS*, 1 (45), 38–68.
- Laudańska-Trynka, J. (2016). Kredyty mieszkaniowe w walutach obcych w Polsce. Ich ryzyko bankowe. *Prace Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Gdańsku*, 47, 225–242.
- Łaszek, J. (2013). Nieruchomości a sektor finansowy w Polsce. *Bezpieczny Bank*, 4 (53), 52–99.
- Shah, B. (2015). Panic erupts as SNB abandons floor causing euro/Swiss to tank. *GlobalCapital*, 122.
- Szunke, A. (2011). Determinanty zmienności kursu polskiej złotówki wobec kursów walutowych wybranych państw gospodarki globalnej. *Prace Naukowe. Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach*, 10, 379–389.
- Śleszyński, Z. (2016). About help attempts for borrowers in Poland who have taken housing loans in CHF. *Central European Review of Economics & Finance*, 4 (14), 85–99.
- Ziemiński, J. (2012). Czynniki wpływające na kurs walutowy złotego w latach 2002–2010. *Wiadomości Statystyczne*, 1, 72–82.
- Ustawa z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. nr 165, poz. 984.
- Stanowisko Zarządu Związku Banków Polskich w sprawie działań ograniczających skutki skokowego wzrostu kursu CHF (2015). Związek Banków Polskich, Warszawa. Pobrano z: https://zbp.pl/public/repozytorium/wydarzenia/images/styczen_2015/Stanowisko_Zarzdu_Zwizku_Bankow_Polskich_w_sprawie_dziaa_ograniczajacych_skutki_skokowego_wzrostu_kursu_CHF.pdf (8.05.2017).
- Deklaracja w sprawie udzielenia przez banki wsparcia dla kredytobiorców posiadających kredyty mieszkaniowe, w tym walutowe (2015). Związek Banków Polskich, Warszawa. Pobrano z: https://zbp.pl/public/repozytorium/wydarzenia/images/maj_2015/konf/PODPISANA_DEKLARACJA_25_05_2015.pdf (8.05.2017).

EXCHANGE-RATE MARGINS USED IN FX TRANSACTIONS WITH INDIVIDUAL CLIENTS AT CHOSEN BANKS OPERATING IN POLAND OVER THE PERIOD 2009–2016

Abstract: The main objective of the study was to assess the margins used by selected banks in foreign currency transactions with individual clients. The study was conducted on a group of 8 selected banks operating in Poland in 2009–2016. The subject of the study was the currency margins used by the surveyed banks for the Swiss franc, US dollar and euro exchange rates in FX transactions with individual clients. Statistic methods were used to analyze collected data, including in particular descriptive statistics methods. The results show that in 2009–2014 the margins applied at all exchange rates were increased, while from 2015 it was observed a decrease in the margin used in the Swiss franc, with a further increase in the margins applied to the US dollar and the euro. The research conducted is a pilot study and is the starting point for further, broader research.

Keywords: exchange rate developments, exchange rates, banks

Cytowanie

Grudziński, M. (2017). Marże stosowane w transakcjach walutowych z klientami indywidualnymi przez wybrane banki działające w Polsce w latach 2009–2016. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 5 (89/2), 427–438. DOI: 10.18276/frfu.2017.89/2-35.